

641**ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW**

z dnia 19 kwietnia 2005 r.

w sprawie trybu i warunków udzielania przez domy maklerskie, banki prowadzące działalność maklerską i banki prowadzące rachunki papierów wartościowych pożyczek na nabycie papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu

Na podstawie art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. — Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (Dz. U. z 2002 r. Nr 49, poz. 447, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa tryb i warunki udzielania przez domy maklerskie, banki prowadzące działalność maklerską i banki prowadzące rachunki papierów wartościowych pożyczek na nabycie papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) ustawie — rozumie się przez to ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. — Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi;
- 2) banku prowadzącym rachunki papierów wartościowych — rozumie się przez to bank prowadzący działalność, o której mowa w art. 57 ustawy;
- 3) domu maklerskim — rozumie się przez to również bank prowadzący działalność maklerską oraz bank prowadzący rachunki papierów wartościowych, o ile przepisy niniejszego rozporządzenia nie stanowią inaczej;

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 240, poz. 2055, z 2003 r. Nr 50, poz. 424, Nr 84, poz. 774, Nr 124, poz. 1151, Nr 170, poz. 1651 i Nr 223, poz. 2216, z 2004 r. Nr 64, poz. 594, Nr 91, poz. 871, Nr 96, poz. 959, Nr 116, poz. 1205, Nr 146, poz. 1546 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 62, poz. 551.

- 4) ramowej umowie pożyczki — rozumie się przez to umowę zawartą przez dom maklerski z klientem, na warunkach określonych w niniejszym rozporządzeniu, określającą tryb i warunki zawierania umów pożyczki;
- 5) umowie pożyczki — rozumie się przez to umowę, w której dom maklerski zobowiązuje się do przeniesienia na własność klienta środków pieniężnych w celu wykonania zobowiązań wynikających z zawartej na jego rachunek transakcji kupna papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym;
- 6) prawie do otrzymania papieru wartościowego — rozumie się przez to prawo wynikające z zobowiązania, o którym mowa w art. 7 ust. 6 ustawy;
- 7) instrumentach pochodnych — rozumie się przez to dopuszczone do publicznego obrotu papiery wartościowe, o których mowa w art. 3 ust. 3 i 4 ustawy, których konstrukcja uniemożliwia stosowanie przepisów art. 34 ust. 1—6 ustawy;
- 8) sesji — rozumie się przez to sesję giełdową na regulowanym rynku giełdowym, a także dzień transakcyjny na regulowanym rynku pozagiełdowym;
- 9) zagranicznym rynku regulowanym — rozumie się przez to zorganizowany na terytorium państwa innego niż Rzeczpospolita Polska system obrotu instrumentami finansowymi działający w sposób stały, zorganizowany na zasadach określonych przepisami prawa tego państwa, jak również za-

pewniający, że przy kojarzeniu ofert nabycia lub zbycia tych instrumentów finansowych inwestorzy mają równy i powszechny dostęp do informacji rynkowej w tym samym czasie oraz że są zachowane jednakowe warunki nabywania i zbywania tych instrumentów;

- 10) cenie rynkowej papierów wartościowych — rozumie się przez to cenę bieżącą papierów wartościowych, ustaloną zgodnie z przepisami określającymi szczególne zasady rachunkowości domów maklerskich;
- 11) wartości rynkowej papierów wartościowych — rozumie się przez to iloczyn ceny rynkowej papierów wartościowych i ich liczby;
- 12) wypłacalności klienta — rozumie się przez to zdolność klienta do spłaty pożyczki wraz z wynagrodzeniem domu maklerskiego z tytułu pożyczki, jeżeli takie wynagrodzenie jest przewidziane, w terminach określonych w ramowej umowie pożyczki albo w umowie, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 2.

§ 3. 1. Środki przeznaczone na pożyczki nie mogą pochodzić ze środków pieniężnych zdeponowanych przez klientów domu maklerskiego na rachunkach pieniężnych prowadzonych przez ten dom maklerski.

2. Umowa pożyczki powinna przewidywać możliwość wykorzystania przez pożyczkobiorcę środków pieniężnych wyłącznie w celu:

- 1) nabycia papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu albo
- 2) wniesienia lub uzupełnienia przez pożyczkobiorcę depozytu zabezpieczającego — w przypadku nabywania instrumentów pochodnych.

§ 4. 1. Dom maklerski może udzielić klientowi pożyczki, pod warunkiem zawarcia z tym klientem:

- 1) umowy pożyczki na podstawie ramowej umowy pożyczki albo
- 2) umowy pożyczki.

2. Do umowy pożyczki, o której mowa w ust. 1 pkt 2, § 5—8 stosuje się odpowiednio.

§ 5. Ramowa umowa pożyczki jest zawierana przez dom maklerski wyłącznie z klientem, który zawarł z tym domem maklerskim:

- 1) umowę o świadczenie usług brokerskich — jeżeli środki pieniężne pochodzące z pożyczek mają być wykorzystywane w celu nabywania papierów wartościowych na zasadach określonych w art. 34 ust. 1—6 ustawy, lub
- 2) umowę o świadczenie usług polegających na wykonywaniu zleceń nabycia lub zbycia instrumentów pochodnych — jeżeli środki pieniężne pocho-

dzące z pożyczek mają być wykorzystywane w celu wniesienia lub uzupełnienia przez pożyczkobiorcę depozytu zabezpieczającego.

§ 6. Dom maklerski przed podpisaniem ramowej umowy pożyczki informuje klienta o:

- 1) ogólnych zasadach udzielania pożyczek;
- 2) sposobie udostępniania przez dom maklerski listy, o której mowa w § 10 ust. 1.

§ 7. 1. Dom maklerski uzależnia podpisanie ramowej umowy pożyczki od wiarygodności i wypłacalności klienta.

2. Wiarygodność i wypłacalność klienta są oceniane przez dom maklerski na podstawie złożonego przez klienta, w formie pisemnej lub za pośrednictwem elektronicznych nośników informacji, oświadczenia o jego sytuacji majątkowej.

3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 2, powinno w szczególności wskazywać posiadane przez klienta aktywa, w tym wysokość posiadanych środków pieniężnych oraz wysokość zadłużenia klienta z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych przez podmioty inne niż dom maklerski, o którym mowa w ust. 1.

4. Ocena wiarygodności i wypłacalności klienta, na rzecz którego dom maklerski świadczy usługi polegające na wykonywaniu zleceń nabycia lub zbycia instrumentów pochodnych, może być dokonana na podstawie oświadczenia o sytuacji majątkowej, złożonego przez tego klienta zgodnie z zasadami zawierania umów o świadczenie usług maklerskich, określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 60 ust. 1 pkt 1 ustawy.

§ 8. 1. Ramowa umowa pożyczki jest zawierana na piśmie i określa w szczególności:

- 1) sposób, tryb i formę zawarcia, zmiany i rozwiązania umowy pożyczki;
- 2) wysokość i sposób ustanawiania zabezpieczenia pożyczki oraz tryb zaspokojenia roszczeń z tego zabezpieczenia;
- 3) sposób ustalania wynagrodzenia domu maklerskiego, jeżeli jest ono przewidziane;
- 4) wysokość oprocentowania pożyczki, jeżeli jest ono przewidziane;
- 5) termin zwrotu pożyczki bądź wskazanie sposobu określania tego terminu;
- 6) zasady zwrotu pożyczki;
- 7) sposób postępowania domu maklerskiego w sytuacji niewywiązania się przez klienta z umowy, w tym w szczególności w przypadku niedokonania przez klienta zwrotu pożyczki w ustalonym terminie.

2. Ramowa umowa pożyczki zawiera oświadczenie klienta, że dom maklerski przedstawił mu informacje, o których mowa w § 6, oraz wskazanie akceptowanych przez klienta rodzajów ryzyka inwestycyjnego.

3. Ramowa umowa pożyczki określa wysokość maksymalnego limitu zadłużenia klienta z tytułu udzielanych przez dom maklerski pożyczek, uwzględniającego dokonaną przez ten dom maklerski ocenę, o której mowa w § 7, a także możliwości finansowe domu maklerskiego lub sposób i tryb ustalania tego limitu i sposób informowania klienta o jego wysokości.

§ 9. 1. Dom maklerski udziela pożyczki, pod warunkiem wniesienia przez klienta zabezpieczenia tej pożyczki.

2. Na zabezpieczenie pożyczki składają się:

- 1) zabezpieczenie początkowe;
- 2) zabezpieczenie dodatkowe.

3. Zabezpieczenie początkowe stanowią:

- 1) bony skarbowe lub obligacje wyemitowane przez Skarb Państwa;
- 2) gwarancje, akredytywy lub poręczenia bankowe;
- 3) prawa do otrzymania papierów wartościowych lub papiery wartościowe, które w momencie wniesienia jako zabezpieczenie spełniają łącznie następujące warunki:
 - a) średnia arytmetyczna wartości obrotów papierami wartościowymi z ostatnich dziesięciu sesji na danym rynku regulowanym wynosi nie mniej niż 1 000 000 zł,
 - b) wartość rynkowa papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na danym rynku regulowanym wynosi nie mniej niż 250 000 000 zł— jeżeli te papiery wartościowe są umieszczone na liście, o której mowa w § 10 ust. 1.

4. W przypadku gdy papiery wartościowe, o których mowa w ust. 3 pkt 3, są przedmiotem obrotu na więcej niż jednym rynku regulowanym lub na rynku regulowanym i zagranicznym rynku regulowanym, warunki, o których mowa w ust. 3 pkt 3 lit. a i b, powinny być spełnione co najmniej na jednym z tych rynków.

5. W przypadku gdy pożyczka jest udzielana na nabycie papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu, spełniających warunki, o których mowa w ust. 3 pkt 3 lit. a i b, zabezpieczenie początkowe mogą stanowić również środki pieniężne. W tym przypadku środki pieniężne stanowiące zabezpieczenie początkowe są wykorzystywane przez dom maklerski do rozliczenia transakcji nabycia papierów wartościowych, na którą została udzielona pożyczka.

6. Przez środki pieniężne, o których mowa w ust. 5, rozumie się również należności pożyczkobiorcy z tytułu transakcji sprzedaży papierów wartościowych zawartych na rynku regulowanym, objętych systemem gwarantowania rozliczeń, pod warunkiem że transakcje te będą rozliczone wcześniej niż transakcja nabycia papierów wartościowych, która ma być dokonana z wykorzystaniem środków pochodzących z pożyczki.

§ 10. 1. Dom maklerski prowadzi listę, na której umieszcza te spośród papierów wartościowych spełniających łącznie warunki określone w § 9 ust. 3 pkt 3 lit. a i b, które mogą, w jego ocenie, stanowić zabezpieczenie pożyczki, oraz udostępnia tę listę do wiadomości klientów.

2. W przypadku gdy po ustanowieniu przez pożyczkobiorcę zabezpieczenia papiery wartościowe będące przedmiotem tego zabezpieczenia przestaną spełniać kryteria pozwalające na umieszczenie ich na liście, o której mowa w ust. 1, dom maklerski wzywa pożyczkobiorcę do ustanowienia w miejsce tych papierów wartościowych innego przedmiotu zabezpieczenia, nie później niż w ciągu 2 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania.

3. W przypadku nieustanowienia przez pożyczkobiorcę innego przedmiotu zabezpieczenia w terminie, o którym mowa w ust. 2, dom maklerski wypowiada umowę pożyczki ze skutkiem natychmiastowym.

§ 11. 1. Z zastrzeżeniem ust. 4, zabezpieczenie początkowe jest ustanawiane w chwili złożenia przez pożyczkobiorcę zlecenia kupna papierów wartościowych, które ma być wykonane z wykorzystaniem środków pochodzących z pożyczki.

2. Zabezpieczenie początkowe nie może być niższe niż:

- 1) 50 % wysokości udzielonej pożyczki — w przypadku gdy pożyczka została udzielona na nabycie papierów wartościowych, które znajdują się na liście, o której mowa w § 10 ust. 1, albo
- 2) 150 % wysokości udzielonej pożyczki — w przypadku gdy pożyczka została udzielona na nabycie papierów wartościowych, które nie znajdują się na liście, o której mowa w § 10 ust. 1, albo na wniesienie lub uzupełnienie depozytu zabezpieczającego.

3. W ramowej umowie pożyczki albo w umowie, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, dom maklerski może ustalić obowiązek ustanowienia przez pożyczkobiorcę zabezpieczenia początkowego w wysokości większej niż określona w ust. 2 oraz określić współczynniki wagi ryzyka w odniesieniu do papierów wartościowych stanowiących przedmiot zabezpieczenia.

4. W przypadku pożyczki, która ma być wykorzystana przez pożyczkobiorcę w celu wniesienia lub uzu-

pełnienia depozytu zabezpieczającego, zabezpieczenie początkowe jest ustanawiane w chwili złożenia przez pożyczkobiorcę domowi maklerskiemu dyspozycji wniesienia lub uzupełnienia depozytu zabezpieczającego do wymaganej wysokości.

§ 12. 1. W przypadku, o którym mowa w § 9 ust. 5, przedmiotem zabezpieczenia dodatkowego są prawa do otrzymania papierów wartościowych oraz papiery wartościowe nabyte w wyniku wykonania zlecenia, o którym mowa w § 11 ust. 1.

2. Przedmiotem zabezpieczenia dodatkowego mogą być:

- 1) papiery wartościowe, o których mowa w § 9 ust. 3 pkt 3, oraz prawa do ich otrzymania,
- 2) środki pieniężne w rozumieniu § 9 ust. 6

— które są wnoszone w ramach uzupełnienia zabezpieczenia.

§ 13. 1. Wysokość zabezpieczenia pożyczki nie może być niższa niż 130 % wysokości udzielonej pożyczki.

2. W ramowej umowie pożyczki albo w umowie, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, dom maklerski może ustalić obowiązek ustanowienia przez pożyczkobiorcę zabezpieczenia pożyczki w wysokości wyższej niż wskazana w ust. 1.

3. Dom maklerski jest obowiązany ustalać wysokość zabezpieczenia pożyczki, według stanu na każdy dzień roboczy, począwszy od dnia, w którym zostało wykonane zlecenie lub dyspozycja, o których mowa w § 20.

4. Jeżeli zabezpieczenie pożyczki stanowią papiery wartościowe lub prawa do otrzymania papierów wartościowych, jego wysokość jest ustalana według ich wartości rynkowej z dnia ustalania wysokości zabezpieczenia pożyczki, z uwzględnieniem współczynników wag ryzyka, o których mowa w § 11 ust. 3.

§ 14. 1. W przypadku spadku wartości zabezpieczenia pożyczki poniżej wysokości, o której mowa w § 13 ust. 1, dom maklerski, w dniu wystąpienia tego zdarzenia lub w dniu roboczym następującym po dniu wystąpienia tego zdarzenia, wzywa pożyczkobiorcę do uzupełnienia zabezpieczenia pożyczki.

2. Dom maklerski wzywa pożyczkobiorcę do wniesienia uzupełnienia zabezpieczenia pożyczki do wysokości, o której mowa w § 13 ust. 1, w terminie określonym w ramowej umowie pożyczki albo w umowie, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, nie później jednak niż w ciągu 2 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, o którym mowa w ust. 1.

3. W przypadku niewniesienia przez pożyczkobiorcę uzupełnienia zabezpieczenia pożyczki w terminie wskazanym w ust. 2, dom maklerski wypowiada umowę pożyczki ze skutkiem natychmiastowym.

§ 15. 1. W przypadku żądania przez dom maklerski zwrotu udzielonej pożyczki, pożyczkobiorca jest zobowiązany do dokonania zwrotu w terminie i zgodnie z zasadami określonymi w ramowej umowie pożyczki albo w umowie, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 2.

2. W przypadku gdy pożyczkobiorca nie spełni w terminie żądania, o którym mowa w ust. 1, dom maklerski jest obowiązany do realizacji zabezpieczenia pożyczki w sposób określony w ramowej umowie pożyczki albo w umowie, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 2. Obowiązek ten powstaje odpowiednio także w przypadku częściowego spełnienia żądania, o którym mowa w ust. 1.

3. W przypadku gdy, zgodnie z ramową umową pożyczki albo umową, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, realizacja zabezpieczenia polega na sprzedaży papierów wartościowych stanowiących przedmiot zabezpieczenia, dom maklerski, w dacie wymagalności wierzytelności o zwrot pożyczki, wystawia zlecenie sprzedaży papierów wartościowych stanowiących przedmiot zabezpieczenia. Środki pieniężne pochodzące z wykonania tego zlecenia są wykorzystywane przez dom maklerski na zaspokojenie roszczeń tego domu maklerskiego wynikających z umowy pożyczki, w wysokości pozwalającej na ich zaspokojenie.

4. W przypadku gdy, zgodnie z ramową umową pożyczki albo umową, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, realizacja zabezpieczenia polega na przejęciu na własność przez pożyczkodawcę papierów wartościowych stanowiących przedmiot zabezpieczenia, dom maklerski, w dacie wymagalności wierzytelności o zwrot pożyczki, występuje do Komisji Papierów Wartościowych i Giełd o udzielenie zezwolenia na przeniesienie papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu poza rynkiem regulowanym. Po uzyskaniu zezwolenia i na określonych w nim warunkach, dom maklerski niezwłocznie przenosi papiery wartościowe stanowiące przedmiot zabezpieczenia, których wartość pozwala na zaspokojenie roszczeń domu maklerskiego wynikających z umowy pożyczki, z rachunku papierów wartościowych pożyczkobiorcy na własny rachunek papierów wartościowych.

§ 16. 1. Jeżeli wysokość zabezpieczenia pożyczki przekracza 150 % wysokości udzielonej pożyczki, dom maklerski umożliwia pożyczkobiorcy dysponowanie aktywami stanowiącymi przedmiot zabezpieczenia pożyczki, których wartość powoduje tę nadwyżkę.

2. W ramowej umowie pożyczki albo w umowie, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, dom maklerski może ustalić ostrzejsze kryteria niż określone w ust. 1.

§ 17. Na warunkach określonych w ramowej umowie pożyczki albo w umowie, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, pożyczkobiorca może dokonywać wymiany składników zabezpieczenia pożyczki, pod warunkiem że nie spowoduje to spadku zabezpieczenia pożyczki poniżej poziomu, o którym mowa w § 13 ust. 1.

§ 18. Środki pieniężne, prawa do otrzymania papierów wartościowych oraz papiery wartościowe stanowiące przedmiot zabezpieczenia pożyczki są odrębnie rejestrowane na rachunku pieniężnym, rachunku papierów wartościowych lub w rejestrze operacyjnym pożyczkobiorcy.

§ 19. Składane przez pożyczkobiorcę zlecenia kupna papierów wartościowych, na wykonanie których została udzielona pożyczka przez dom maklerski, powinny posiadać odpowiednie oznaczenia pozwalające na ich odróżnienie od innych zleceń.

§ 20. 1. Zawarcie umowy pożyczki, na podstawie ramowej umowy pożyczki, następuje pod warunkiem stwierdzenia przez dom maklerski możliwości postawienia do dyspozycji klienta środków pieniężnych, które mają być przedmiotem pożyczki.

2. Z zastrzeżeniem ust. 5, zawarcie umowy pożyczki, na podstawie ramowej umowy pożyczki, następuje z chwilą przyjęcia do wykonania przez dom maklerski złożonego przez pożyczkobiorcę zlecenia, o którym mowa w § 11 ust. 1.

3. Przyjęcie przez dom maklerski zlecenia do wykonania następuje zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 60 ust. 1 pkt 1 ustawy.

4. Dom maklerski odmawia przyjęcia zlecenia do wykonania, w przypadku gdy:

- 1) pożyczkobiorca nie ustanowił zabezpieczenia początkowego w wymaganej wysokości;
- 2) wykonanie zlecenia wiązałoby się z koniecznością udzielenia pożyczki w wysokości, która spowodowałaby przekroczenie limitu, o którym mowa w § 8 ust. 3.

5. Zawarcie umowy pożyczki, która ma być wykorzystana przez pożyczkobiorcę w celu wniesienia lub uzupełnienia depozytu zabezpieczającego, następuje z chwilą przyjęcia przez dom maklerski dyspozycji pożyczkobiorcy wniesienia lub uzupełnienia depozytu

zabezpieczającego do wymaganej wysokości. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio.

§ 21. Zawarcie umowy pożyczki, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, następuje, pod warunkiem przyjęcia do wykonania przez dom maklerski złożonego przez pożyczkobiorcę zlecenia, o którym mowa w § 11 ust. 1.

§ 22. 1. W przypadku udzielania przez bank prowadzący rachunki papierów wartościowych pożyczki na nabycie papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu na rzecz klienta, dla którego bank ten prowadzi taki rachunek, zawarcie umowy pożyczki następuje przed złożeniem przez pożyczkobiorcę zlecenia kupna papierów wartościowych, które ma być wykonane z wykorzystaniem środków pochodzących z pożyczki. Przepis § 20 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Ustanowienie zabezpieczenia początkowego pożyczki, o której mowa w ust. 1, następuje nie później niż w momencie zawarcia umowy pożyczki.

3. W przypadku udzielania przez bank prowadzący rachunki papierów wartościowych pożyczki w celu wniesienia lub uzupełnienia przez pożyczkobiorcę depozytu zabezpieczającego, przepis § 20 ust. 5 stosuje się odpowiednio.

4. Do udzielania przez bank prowadzący rachunki papierów wartościowych pożyczek, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów § 5, § 7 ust. 4, § 11 ust. 1, § 19 i § 20 ust. 1 i 2.

§ 23. Przepisy rozporządzenia nie wyłączają możliwości udzielania przez banki prowadzące rachunki papierów wartościowych pożyczek pieniężnych na nabycie papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu na podstawie odrębnych przepisów.

§ 24. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 30 kwietnia 2005 r.

Prezes Rady Ministrów: *M. Belka*